

Arkkimandriitta Sergei: Uuden Valamon ja Konevitsan luostarien välinen ystävyys

Valamon ja Konevitsan luostareilla on niiden pitkän historian ja maantieteellisen läheisyyden vuoksi ollut paljon yhteistyötä. Uuden Valamon luostarin arkistossa on säilynyt runsaasti erilaisia asiakirjoja vuosisatojen varrelta kaikesta siitä mitä moninaisimmasta yhteistyöstä ja toiminnasta, mitä näiden luostareiden historiassa on ollut. Usein pappismunkkeja lähetettiin Laatokan Valamosta vahvistamaan Konevitsan veljestöä ja useita kertoja kävi myös niin, että Konevitsan luostarin igumeniksi lähetettiin pappismunkki Valamosta. Monenlaista aineellistakin apua on annettu pienempään naapuriluostariin Konevitsaan Valamosta. Tässä olisi mitä mielenkiintoisin, mutta vielä lähes tutkimaton tutkimusaihe jollekin tutkijalle.

Keiteleen Hiekasta Uuteen Valamoon

Tässä artikkelissani tuon esille lähinnä Uuden Valamon ja Konevitsan luostareiden yhteistyötä. On tunnettua, että uuden Valamon luostari otti vastaan vuonna 1956 Konevitsan luostarin silloiset ”viimeiset” veljestön jäsenet. Veljestön siirtymistä Uuteen Valamoon kuvaa pappismunkki Arseni kirjassaan Konevitsan luostari seuraavasti:” Siirtymispäiväksi oli sovittu 31.8.1956. Luostarin asukkaat matkustivat henkilöautolla ja kolmella veljestön tavaraa kuljetaneella kuorma-autolla mukanaan Konevitsan Jumalanäidin ja pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen ikonit.

Veljistä oli ikävä jättää Keitele, missä he olivat asuneet 16 vuotta, ja muuttaa taas uusiin oloihin. Hiekan hautausmaahan jäi 23 vuosina 1941–1955 haudattua luostariveljeä. Uuteen asuinpaikkaan muutti enää vain yhdeksän kilvoittelijaa.” Nämä yhdeksän veljestön jäsentä olivat pappismunkki Dorofei, pappismunkki Maksim, pappismunkki Ioann, munkkidiakoni Joonas, munkki Joosef, munkki Dimitri, viitankantajamunkki Pietari ja kuuliaisuusveljet Andrei ja Vasili.

”Kun saavuttiin perille Papinniemeen, kello oli neljä iltapäivällä. Satoi kaatamalla. Valamon veljestö oli saapunut ristisaatossa sillalle saakka tulijoita vastaan kirkonkellojen soidessa. Ristisaaton johdossa olivat isä rahastonhoitaja, neljä pappismunkkia ja arkkidiakoni. Laulajat veisasivat troparin ja lähdettiin kulkemaan luostaria kohti. Ristisaatto päättyi kirkkoon, jonne ikonit kannettiin. Sen jälkeen igumeni Nestor pyysi konevitsalaiset luokseen iltateelle.”

Samassa yhteydessä veljestön mukana siirtyi Heinävedelle siis myös Jumalanäidin Konevitsalainen ihmeitätekevä ikoni, joka sai sijoituspaikkansa silloisen luostarin pääkirkon, puisen Kristuksen kirkastumisen kirkon etuosasta, sen vasemmalta laidalta kirkkosalista katsoen. Ihmeitätekevän ikonin edessä toimitettiin päivittäin rukouspalvelukset Jumalanäidille. Ikonia peitti aina 1970-luvun alkupuolelle saakka kullattua hopeaa oleva riisa, jota koristavat lukuisat jalokivet ja helmet. Tämä riisa oli Venäjän kansan lahja ikonille Konevitsan luostarin 500-vuotisjuhlan yhteydessä. Kun Konevitsan Jumalanäidin ikoni oli konservoitavana Moskovassa, siirrettiin ikonin arvokas riisa Ortodoksiseen kirkkomuseoon Kuopioon, missä se on edelleenkin.

Toinen arvokas ikoni Konevitsan luostarin veljestön mukana Uuteen Valamoon tulleista on pyhittäjä Arsenin ikoni, jossa on arvokas hopeariisa vuodelta 1839. Tämä ikoni on nykyisin Uuden Valamon Kristuksen kirkastumisen pääkirkon ikonostaasin oikeassa laidassa Konevitsan Jumalanäidin ihmeitätekevän ikonin vieressä. Mainittakoon, että ikonissa pyhittäjän kaulassa on silkinauhassa reliikkiristi, joka sisältää pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen pyhäinjäännöksen.

Konevitsan Jumalanäidin ikonin alla on omassa lokerossaan kullattua hopeaa oleva malja, jossa on pala Neitsyt Marian viittaa reliikkinä. Tämäkin on peräisin Konevitsan luostarista. Mi-

tään muuta kirkollista esineistöä, lukuun ottamatta muutamaa hyllymetriä vanhoja slaavinkielisiä jumalanpalveluskirjoja Konevitsan luostarista ei ole Uudessa Valamossa olemassakaan. Kaikki muu Konevitsan luostarin kirkollinen esineistö; ikonit, jumalanpalveluspuvut ja sakraaliesineet ovat nykyisin Suomen ortodoksisessa kirkkomuseossa Kuopiossa tai eri ortodoksisten seurakuntien pyhäköissä eri puolilla Suomea. Konevitsan kirkonkellotkin ovat hajaantuneet eri puolille eri kirkkoihin. Lapsuuteni kotikirkossanikin, Viinijärven Jumalanäidin Tihvinäläisen ikonin kirkossa, on ainakin yksi kirkonkello Konevitsan luostarista.

Kosketuksiani Konevitsaan

Ensimmäisen Konevitsan luostarin munkin tapasin ensi kerran 1970-luvun puolivälissä kummisetäni Yrjö Jyrkisen kodissa Viinijärven Viinirannalla noin 10-vuotiaana poikasena. Tuo munkki oli valkopartainen vanhus, munkkidiakoni Joonas, joka aika ajoin vieraili kummisetäni perheen luona. Myöhemmin sain Uudessa Valamossa tutustua vielä toiseen vanhaan Konevitsan kilvoittelijaan, noviisi Andrei Peskoviin, joka sai 1990-luvun alussa, vielä pari viikkoa ennen kuolemaansa, käydä pyhiinvaelluksella Konevitsan saarella ja pystyi tuolla matkalla kertomaan paljon muistitietoa muun muassa silloiselle luostarin johtajalle arkkimandriitta Nazarille.

Konevitsan luostarin ystäväyhdistys - Konevitsa ry - on perustettu Uudessa Valamossa samana vuonna, kun Konevitsan luostari palautettiin Venäjän ortodoksiselle kirkolle eli 08.12.1991. Sitä olivat perustamassa muun muassa silloiset Konevitsan igumeni Nazari ja pappismunkki Arseni Uudesta Valamosta. He olivat opiskelleet samaan aikaan Pietarin hengellisessä akatemiassa ja heidät on vihitty samaan aikaan munkeiksikin hengellisen akatemian kirkossa Pietarissa. Nykyisin molemmat ovat piispoja; esipaimen Nazari Viipurin piispa ja esipaimen Arseni Joensuun piispa.

Henkilökohtaisesti tapasin piispa Nazarin ensimmäisen kerran, kun hän oli Viipurin ortodoksisen Kristuksen kirkastumisen seurakunnan esimiehenä. Olin nimittäin pappisseminaarin opiskelijana erään suomalaisen ortodoksisen seurakuntaryhmän mukana pyhiinvaellusmatkalla Viipurissa vuoden 1988 pääsiäisenä. Venäjän kirkko vietti tuona vuonna 1000-vuotisjuhlaansa. Tuo pääsiäinen on jäänyt ikimuistoisena mieleeni. Muistan aina sen suuremman vieraanvaraisuuden, jota saimme kokea ja minulla on yhä tallessa isä Nazarin tuolloin lahjoittama pääsiäismuna. Pari vuotta sen jälkeen olin jo noviisina Uudessa Valamossa ja muistan tavanneeni isä Nazarin monen monta kertaa Heinävedellä.

Konevitsan luostarin 600-vuotisjuhla

Vuonna 1993 Konevitsan luostari vietti toimintansa 600-vuotisjuhlaa. Tuohon juhlaan osallistui Uuden Valamon luostarista silloinen luostarin johtaja, arkkimandriitta Panteleimon, pappismunkki Arseni ja kuuliaisuusveli Stefanos. Muistan haaveilleeni tuolloisena munkkidiakonina pääsystä Konevitsaan, mutta se mahdollisuus tuli vasta paljon myöhemmin.

Muistelen, että tuota juhlaa varten maalattiin Konevitsan Jumalanäidin ihmeitätekevistä ikonista toisinto Uudessa Valamossa alkuperäisen ikonin äärellä. Ikonimaalarina toimi arkkitehti Nikita Veselovin vaimo Irina.

Juhlan kunniaksi pappismunkki Arseni toimitti suomeksi kirjan Konevitsan luostari. Hän oli jo pappisseminaarilaisena toimittanut samannimisen Konevitsan luostaria käsittelevän kirjan, joka julkaistiin suomeksi vuonna 1883.

Talkootöitä

1990-luvulla Konevitsassa vieraili useana kesänä talkooryhmä Uudesta Valamosta pappismunkki, myöhemmin arkkimandriitta Arsenin johdolla. Uuden Valamon kunnostuskohteeksi oli annettu Hevoskiven tsasouna. Isä Arseni maalasi sinne ikonit ja muu talkoolaisryhmä korjasi ja maalasi tsasounan sisältä ja ulkoa. Rakennustarvikkeet, puutavara, maalit ja työkalut vietiin Suomesta.

Vastaavasti Konevitsa -kvartetti on monena kesänä ollut useamman viikon kerrallaan eri kokoonpanoissa Igor Dmitrievin johdolla laulamassa talkoohengessä Uudessa Valamossa. Kvartetti on pitänyt päivittäin useamman lyhyen konsertin ja iltaisin yhden pidemmän ja he ovat myös laulaneet kirkkoslaaviksi viikonloppuisin tai juhlien jumalanpalveluksissa luostarin kirkossa. Konserteista ja myydyistä CD-levyistä saaduista tuloista kvartetti on lahjoittanut osan Konevitsan luostarille ja osan Uuteen Valamoon.

Konevitsan luostarin jälleen avaamisen 10-vuotisjuhla

Vuonna 2001, jolloin Konevitsan luostari vietti jälleen avaamisensa 10-vuotisjuhlaa. Muistan saaneeni tuolloin jo Uuden Valamon luostarin johtajana igumeni Mstislavilta kutsun kyseiseen juhlaan. Se oli ensimmäinen vierailuni Konevitsan saarelle. Vaikka kaikki oli hyvin askeettista ja yksinkertaista, se ehkä tekikin minuun lähtemättömän vaikutuksen. Siitä lähtien olen pyrkinyt tekemään kerran vuodessa pyhiinvaellusmatkan Konevitsaan. Useimmiten matka on ollut pyhittäjä Arsenin tai Konevitsan Jumalanäidin ikonin juhlan aikoihin, mutta myös muulloin. Yhteistyö Konevitsan igumenien kanssa on ollut saumatonta. Suomalaiset vieraat on aina otettu suurella lämmöllä vastaan, vaikka kerran taisimme tulla keskellä yötäkin kuutamon valon heijastuessa Laatokan pintaan.

Ihmeitätekevän Konevitsan Jumalanäidin ikonin vierailu Pietarissa ja Konevitsan saarella

Merkittävin viime vuosien luostareidemme välinen yhteistyöprojekti oli 15.-30.7.2006 toteutettu Konevitsan Jumalanäidin ihmeitätekevän ikonin vierailu Pietarissa ja Konevitsan saarella.

K.P. Pietarin ja Laatokan metropoliitta Vladimir ja Konevitsan luostarin silloinen johtaja, igumeni Isidor esittivät virallisen pyynnön K.P. Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leolle jo hyvissä ajoin edellisenä talvena ikonin mahdollisesta vierailusta Pietarissa ja Konevitsan luostarissa. Valamon luostarin johtokunta yksimielisesti kannatti ikonin vierailua Venäjällä, jonka K.P. Arkkipiispa Leo sitten siunasi. Valamon konservointilaitoksen johtava konservaattori Helena Nikkanen tutki ikonin kunnon ja sen toisella puolella oleva Kristuksen käsittätehty ikoni konservoitiin alkukesästä. Lisäksi ikonia varten tilattiin Saksasta turvakehyslaatikko, jossa on molemmin puolin panssarirasit ja sisällä mikroilmasto, missä ikonin pitäisi säilyä hyvin myös jatkossa.

Matkan käytännön järjestelyistä vastasi Konevitsa ry:n puheenjohtaja Helena Pavinskij, joka toimi myös tulkkinani matkalla.

Vierailu oli tietysti jo itsessään hyvin historiallinen ja mieliinpainuva, mutta joitakin kohokohтия matkalta jäi erityisesti mieleeni. Ensinnäkin Pietarin pyhän Kolminaisuuden-Aleksanteri Nevskin lavran portille saapuminen kirkonkellojen soidessa oli hyvin juhlava hetki. Vastassa olivat muun muassa arkkimandriitta Nazari ja ja igumeni isidor luostaripapiston ja satojen rukoilijoiden kanssa. Korkeasti pyhitetty Pietarin metropoliitta Vladimir ja Korkeasti pyhitetty Tihvinän arkkipiispa Konstantin ottivat ikonin vastaan Pyhän Kolminaisuuden katedraalin portailla.

Jumalanpalvelukset toimitettiin kaikkialla hyvin juhlallisesti. Oli liikuttavaa nähdä ihmisten ilo ja kiitollisuus ikonin vierailun johdosta. Monet ikonin edessä rukoilleet poistuivat ikonin ääreltä ilon kynelet silmissään. Usein myös omat silmäni kostuivat, kun sain voidella siuna-tulla öljyllä rukouspalvelusten ja vigilioiden yhteydessä satoja ja taas satoja ihmisiä. Vaikutta-via hetkiä olivat myös ne, kun rukouspalvelusten lopussa luettiin rukous koko papiston ja kirk-kokansan kanssa polvillaan Jumalanäidin ikonin edessä.

Eräs herkimpiä hetkiä matkalla oli, kun lähdimme laivalla Sortanlahdesta Konevitsaan ja toi-mitimme akatistosta Jumalanäidille koko matkan ajan. Taivas oli tummien pilvien peittä-mä ja jo kaukaa näimme, että itse luostari kylpi auringon valossa, koko muun saaren ollen pilvien varjossa. Se oli ikään kuin merkki Jumalalta, että tässä hetkessä oli jotakin erikoista ja että Jumala oli meidän kanssamme. Tuossa tilanteessa, jolloin ikoni palasi kuudenkymmenen kuuden vuoden jälkeen käymään alkuperäisellä paikallaan, oli mukana Jumalan siunaus ja tuo hetki liikutti meitä kaikkia mukana olleita.

Eräänä päivänä sain lukea suomeksi akatistoksen pyhittäjäisä Arseni Konevitsalaiselle hänen pyhänjäännösarkkunsaa äärellä. Se on ollut aina hyvin vaikuttava hetki, mutta nyt liiketuksen kyneleitä oli mahdoton pidätellä, kun akatistoksessa luettiin, kuinka pyhittäjäisä Arseni toi Jumalanäidin ikonin Athokselta ja nyt ihmeitätekevä ikoni oli muutaman metrin etäisyydellä pyhittäjän pyhänjäännösarkusta. Historian tapahtumat tulivat siinä hetkessä hyvin eläviksi akatistoksen sanojen kautta.

Vaikuttava oli myös ikonin juhlallinen poislähtö saarelta ja erityisesti viimeinen sunnuntai, jolloin kaikki kirkot niin Priozerskissa, Sapornojessa kuin Viipurissakin olivat ääriään myöten täynnä rukoilijoita.

Vierailuja puolin ja toisin

Kuten jo edellä totesin olen pyrkinyt vuosittain vierailemaan Konevitsassa. Joskus mukana on ollut myös muita veljestön jäseniä niin, että lähes koko nykyinen veljestö on päässyt käymään ainakin kerran Konevitsassa. Samoin Uuden Valamon oppaille on järjestetty tutustumiskäynti Konevitsaan.

Kaikki Konevitsan igumenit ovat vierailleet useita kertoja Uudessa Valamossa, samoin myös jotkut veljestön jäsenet. Useimmiten Konevitsan igumenit ovat vierailleet pyhittäjäisien Sergei ja Herman Valamolaisten juhlan aikaan kesäkuun lopussa. Vuonna 2010, kun vietimme Vala-mon luostarin Heinävedellä toimimisen 70-vuotisjuhlaa syyskuun 10.-11. päivinä, igumeni Aleksander oli mukana juhlassamme, samoin aiempi Konevitsan igumeni, nykyinen Venäjän kirkon Jerusalemin mission esimies, arkkimandriitta Isidor ja aiempi Konevitsan Käkisalmen podvorin esimies, nykyinen pyhän Antonij Dimskin luostarin johtaja, igumeni Ignatij.

Kesäkuun 12. päivänä vietetään Suomessa uuden kalenterin mukaisesti pyhittäjä Arseni Kone-vitsalaisen muistopäivää. Usein Konevitsan igumeni tai ainakin joku veljestön jäsen on ollut mukana Keiteleen Hiekan hautausmaalla Konevitsan edesmenneiden munkkien muistopalve-luksessa ja vigiliassa Keiteleen pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen muistolle pyhitetyssä kirkossa vigiliassa. Varsinainen juhlapäivän liturgia on ollut Kuopion Pyhän Nikolaoksen katedraalissa ristisaattoineen ja vedenpyhityksineen. Muutamia kertoja olen saanut olla itsekin tai joku vel-jestöstämme mukana tuossa juhlassa.

Pari vuotta sitten olin Konevitsassa syksyllä ja sain olla mukana keräämässä sieniä luostarin tarpeisiin eräänä päivänä. Tuo päivä jäi varmasti ikuisesti mieleeni. Meidät vietiin autolla ai-van saaren toiselle puolelle ja jäimme sinne eväiden kanssa useammaksi tunniksi. Laatokan myrskyävä veden kohina taustalla saimme kerättyä aivan valtavat määrät erinomaisia sieniä, etenkin tatteja. Vielä kotimatkalle Suomeen saimme evääksi Zinaida Mininan tekemää tattiju-liennea.

Uuden Valamon ja Konevitsan luostareita yhdistävät monet asiat ja yhteinen historia vuosikymmenten ja vuosisatojen ajalta. Uusi Valamo oli turvapaikka ja suojasatama viimeisille vanhasta Konevitsasta siirtyneille isille ja veljille. Ehkä siksi Konevitsan ja Uuden Valamon isät ja veljet tunnemme puolin ja toisin veljellistä rakkautta toisiamme kohtaan. Jatkukoon tämä hengellinen veljesrakkaus ja hyvä yhteys myös tulevina vuosina ja uusien munkkisukupolvien kanssa.